

Universal Declaration of Human Rights - Ditammari

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Oniti ba we a kpenniti kutenku yandú

Yetanfɔte yie yie me

Ti ɔo kɛnyɛ kɛ tɔ dɛɛ tɛ kɛ sɔkɛsɔkɛ yi bo kɛ kutenku naati tipiti timɔũ, dɛ tɔ omɔũ yi ɔo nke di otɔu muwɛrimu ɔo kperɛ yĩnkɛ,

Ti ɔo kɛnyɛ kɛ tɔ isɔkɛ ɔɔ nyo di peite koo mɔũ wee wɛntɛ kɛ nɔo bɛɛ itɛ koo wuu, kɛ yɛ ti bo yĩmɛ kɛ nkari kɛ dɛ tinaati kɛ ti naa tiɔti, kɛ ba ndɛ ti mɛ mba yo mesemme, oniti ti dɛ ɣmanti, dɛɛ tɔ ketɛ,

Ti ɔo kɛnyɛ kɛ tɔ oniti nɛ oniti ɣmɛ, ti tũ mbo ndɛ mu titɔbɛ, ociĩri ndɛ okperi ko okperi dɛ ociĩri, kɛ yɛ dɛmɔsikaandɛ kɔ ndɛ cooti yĩnkɛ,

Ti ɔo kɛnyɛ kɛ tɔ inɪti wuɔ nyimɔu ɔo kɛnkàri kɛ naati keyɛ itɔbɛ kpei,

Ti ɔo kɛnyɛ kɛ tɔ inɪti wuɔ kutenku yandú dɛnɛni dɪpatri kɛparku di myɛɛkɛ nɛ oniti ba we, kó dɪyɛtri kɛ tɔ oniti pokua oniti dɔua, omɔũ yi cãã nɛ otɔu; kɛ dɛɛ tɛ kɛ iwuɔ nyimɔũ ɔo nkewɛnnɛ kɛ mpĩ kɛbeu nɛ dɛ bo naatimɛ tipiti timɔũ,

Ti ɔo kɛnyɛ kɛ tɔ yeheke ye mɔũ ye kari kɛwɛnnɛ mu kutenku yandú ko ditiĩni kɔbɛ ketú ti ɔo kɛ ndɛ mɛnkɛ weti dɛɛ cɛnkɛ tukunɛ oniti kó mufommu nɛ o borimɛ,

Ti ɔo kɛnyɛ kɛ tɔ ti bo wɛnnɛ mɛ dinnu maɔimaa dɛɛ tukunɛ oniti kó mufommu byɛɛkɛ dɛɛ bo nte kɛ ti baa yetɛ kucɛ,

Iwuɔ nyimɔũ kó ditiĩni dɪdyɛɛɛ piɛɛku kɛ heu ketú

Oniti ba we, a kpenni ti kutenku yanda tu:

Iboti imɔũ nɛ itensaake imɔũ ɔo nkewɛnnɛ dɪnuu kɛpĩ ndɪpatri dɪi ko tinaanti nɛ i yemɛ kɛpã itɔbɛ ityɛ ndɛ yĩnkɛ kɛ nyɛ dɛɛ túmɛ oniti ko mufommu yeheke yemɔũ dɪwɔmɛ; oniti ba we, a cɛnkɛ bo dɪl hɛi, a ɔo nke ti nyɛ kɛ ti kpenni.

Ditanfɔtri 1

Oniti ti pei ndɛ omɔũ yi kpaatri otɔu, kɛ yɛ oniti ba we, o yi ɔo nɛ fɛhɔfɛ; o mɔkɛmu mɛcii kehã mɛyemɛ. Ti tɔ nɛ ɔo kɛnyari ti tɔbɛ mɛ kɛ yie mii ba nkɪwɔ ko otɔu ɔau.

Ditanfɔtri 2

Oniti ba we: oniti sɔua, o peia oniti sɔua, oniti pokua, a cɛnkɛ tɔ wee boti, a feu tekote dɪbɔ ndɔaa, a dɔu nkuyie mmaku botinkua nkua, a tũ ɣwee peɔitɪk boti cɛn kaa, a kari kɛ yũmpuraa, a ɔo nɛdawanfɛ nɛa, a tɔ kuhɔuku nkua, dɛ yi ɔo ɣomɔũ bo ɔa ciitɛ a kperɛ yĩnkɛ.

Kɛ wɛtɪkɛ, ba kaa hɛi túdɪ kɛ domɛ, omɔũ yi ɔo kɛ ndɔa kɔnnɛ kɛ ɣmanti o bo ɔa byɛɛti a yienni mɛ kpei noyɛɛ nyoo cyɛɛ.

Ditanfɔtri 3

Oniti ba we, a niti tɔu yi ɔo nke ɔaa kakii kɛ ɣmanti o bo ɔa tannɛmɛ kufɔtitenniku.

Ditanfɔtri 4

Omɔũ yi ɔo nkeɔɔ otɔu kuɔaaku ke ɲo senni; oniti me nyi mɔke muwɛrimu o bo fiteme otɔu koo naa nku ɔaaku.

Ditanfɔtri 5

Omɔũ yi ɔo mbe ɲo ɔuku sɔntike fɛpaɔpyefe tɛme, ɲo me nyi ɔo nke nfeuri kukpetinkú kɔmmɛ ke cɛrme.

Ditanfɔtri 6

Oniti, a cɛnke bo kee byeɛke a ɔo kɛnyɛ ɔee ci ne ɔee yi ci koomɔũ ba ɔa soute.

Ditanfɔtri 7

Dikotinuu tú timɔũ kó kuɔɔpiku nku. Okoti, ɔebire, onitiɔou onitipoku, okpaati, ociiri kuhɔuku, ba wuo, ɔikotinuu ɔii o kɔnke.

Ditanfɔtri 8

Koomɔũ sente ɔikotinuu ke ɔaa wɛnte, a baa yi hũti hũti; a bo o tɔ tibeenti nti ke ɔe kó tinaantii ke nkú.

Ditanfɔtri 9

Be baa na ke sɔnte kɛpɛ ɲomɔu ko o kpetine yoo ko o ɔenne ɔiheɪ.

Ditanfɔtri 10

Oniti ba we, ke be ɔaa yu tibeenti yoo be ɔa pɛ nne timati, ɔibeentɛnni kɔbe ɔo nke ɔaa bekemu ke ya ɔeɔomme ke ne na ke tikwuɔ.

Ditanfɔtri 11

1. Ke be tú omɔũ caare ke mu nyi o bekenɛ keya ke mɔmmwɔɔ ɲme yoo siyaabisi nsi o tu mmu yi yɛ timati tibeenti ti bo tibatɛ.

2. Oniti kaa caare ɔemare ke sɔ nke ɔikotinnu kó ɔipatri yi tú ɔe ci, a yi ɔo nketa ɔitou; ke ɔe me mbaa sɔ mbe ɔo nkeyetoo keywɔɔ ɲa to ɔeyinke be ɔɔke baa tɔnte.

Ditanfɔtri 12

Omɔũ yi ɔo nketa we yi te tiinaan ti myeɛke, keyɛ, ɔe ɔɔ me nyɛ kaa wɛnte otɔu ke ɔe yaa naa nne ɔikpanni. ɔikotipatri me nnaa mmu kekpa nɔeyinke ke ɔe you.

Ditanfɔtri 13

1. Oniti ba we, a bo na keyite ke ncenti a yemme ɔɔme kaa pɛensiri ɔii hei a kàri.

2. Kaa me nyite kekɔte kee byeɛke, ba ɔiihei keɛe, nkeɔee a bo na kekonnimu ɲa cyee, a ɔo ɔiimɔnni.

Ditanfɔtri 14

1. Ke be ɔaa ɔo meyei ke ɔaa harine ba a yi mɔke ɔifɔtɔɔ a bo na keyite kekɔte kesɔre a me nɔo ɔiihei; ɔe kó ɔiihei kɔbe me nyi ɔo nke ɔaa beti.

2. Be me ne yi yɛ kaa yeke ke be ɔa kwuɔ nne tipiiiti timɔũ, be nɔa wuo kaa ɔɔri a ɔɔme.

Ditanfɔ̃tri 15

1. *Fɔ̃ ɲoniti, a ba ɲfou ke bo ke yi yɛ a boti tuku.*
2. *Omɔũ yi ɔo nke yetene sɔ̃ntike ɲotɔu o ko kuboti tuku; ke weeme nne ɔo ne omaa o bo namu ke naanne kuboti tɛku.*

Ditanfɔ̃tri 16

1. *Oniti, kaa cɛ̃nke baa nkede, a bo na keɲwoke yoo a yenke a me nɔ̃ɲwe ke ɔi hɔ̃nne tɛcyɛ̃ɛte. Oniti ne o poku, omɔũ yi ɔo kensei otɔu fɛ̃nɔ̃nfɛ ke nkemmune ɔi bo yate ɔ̃iye ke nsa ke ɔiborime yi maa.*
2. *Onitidɔu ne oniti poku ke be ti nake ti kwuɔ otɔu mɔu tenke yi ɔo ke nkɔɔ ke firi becwooke kefi ke ɔe fi.*
3. *Ne yaaro tɛcyɛ̃ɛte tɛe baa kóti ke tɛcyɛ̃ɛte yi bo kunaamunku yi bo kuboti me nyi bo.*

Ditanfɔ̃tri 17

1. *Oniti ba we, a bo amma nɔ̃aa, ɔi sũmaa, omɔu yi ɔo nke nkɔ̃nne otɔu o kpere yĩnke.*
2. *Omɔũ yi ɔo nke sɔ̃nte kefeete otɔu kpere ne muwɛ̃rmu.*

Ditanfɔ̃tri 18

Oniti ba we, omɔũ yi ɔo nke nɔ̃a kɔ̃nne a yemme me ɲɔ̃ti kpei; omɔũ ba nɔ̃a kɔ̃nne a ɔumme kuu nyeinku yoo a feume muu ntentaa yoo a yi ɔumme kuyie maku ame nyi feume mutaã mamu kpei kaa ɔo ketike, a bo youmu kuyienɔ̃ummu maku kó meborime ke twote meteme; a bo amaa nɔ̃aa, ɔi sũmaa, ɔikɔ̃mbɔ̃ti yi ɔo nke nɔ̃wo ɔi bo nɔ̃umme ɔikó kuyie ɔiɔku yoo ɔi nɔ̃aku mekwuɔ nɔ̃i bɔke kepaã nsikoo becirbe, ke haa ɔokó yebaa nke twonko itye nɔ̃ibi, ba oniti kaa bó kee byeeke.

Ditanfɔ̃tri 19

Ba we, kaa yemme hɔ̃ti a bo na ke ti beĩmmu omɔu me mba na ke ɔaa kɔ̃kene tiyĩnke; ba we, a bo na kebeke a ɔoti ɲa ninte kee byeeke, ke ti two ɲa me nɔ̃ɲwe ne a ninte tui naanti kó kuboti.

Ditanfɔ̃tri 20

1. *Oniti ba we, a bo namu kewɛ̃nne ketiinne a kɔ̃be a me nɔ̃ɔbe ke ɔi nake ɔi kpeti; a bo namu ke mbo ɔitinni a me nɔ̃ɔri myẽ̃ke, ɔindi yemme cɛ̃nke ba ɲa tiyeiti, ɔi cɛ̃nke ba nɔ̃ɔri meyei.*
2. *Omɔũ yi ɔo nke tanne otɔu ɔitĩn ni mari myẽ̃ke ne muwɛ̃rimu koo yemme yi ɔiɔ.*

Ditanfɔ̃tri 21

1. *Oniti ba we, a ɔo nke nɔ̃akemu a hei kó mufommu byeeke kó tinaanti ba kaa yi ha ɔitĩnni ɔii tɔ kuteku ɔimyẽ̃ke; a ɔo ke ntee n nemu bee pĩ nne ɔimɔũ ɔi kó ɔiyetri.*
2. *Ba we, a bo namu, ke nsa kaa kɔ̃be cɛ̃nke ɔaa ɔeite, kempĩ ɲa hei bo ncenti mee boti ke ɔe nsie mutɔ̃mmu yĩnke.*
3. *Bekpaatibe ɔo ke nɔ̃ɔri siheikembii ɔo mee borime ɔihe i myẽ̃ke; yepate yee tu nɔ̃o nke nii cwɔ̃ weti weti ba bɔkebeke ba mbo, ke na keceete ɔitinni kotri kekanne ɔipanni. Dekó mupaticɔ̃rimu mɔ̃nni, omɔu yi ɔo ke nkɔ̃nne otɔu ke fiinko o yemme, keye ɔihe i kó meborime yi tú omɔumaa kɔ̃mme, omɔũkoo ɲmẽ̃te me nyi tú otɔũ kou.*

Ditanfɔ̃tri 22

Oniti ba we, fɔ̃ teheikembite a tɛ̃nke yi ɔo kewɛ̃te ke nsenni ɲacyee; tiɔawanti yi kpa a nne ɔo nke yetoo kemɔ̃te a kpere kepete itye nyii bo nte kaa na kenye ɔee ci ne ɔee yici; ɔemɔũ memme ɔee bo nte kaa naa ɲoniti keye a fei yekeke

tū nqo nke ntee nyetobe deqebyeēke. Oniti, kaa me nyi cote be ɔɔ yi nqaa too titɔuti.

Ditanfɔtri 23

- 1. Ba we, a qo nke mmɔke mutɔmmu ɲa pimmu, ke waa ɲa qomu ke mpɪ ke qe qaa naati; omɔu tu nyi do nke nkpa mutɔmmu.*
- 2. Bɛɛ pɪ mmutɔmmu mamumaa ke bekuute ma, be tɔnfɛinti qo nke mmamu.*
- 3. Wee cɛnke pɪmmu mamu, o qo nke cu o kɔnyonku; keyɛ qe bo nteme koo na ke nfou ne o cyɛɛte kɔbe ke ba ɲaari.*
- 4. Ba we, kaa qo a bo namu kewɛnnene betɔmpitibe tɔbe ke qi hɛnne yentɔntire ke ɲmɛ ndinuu kefeete qɪmaa.*

Ditanfɔtri 24

Oniti ba we, a qo nke nii cute mutɔmmu kehompe kekɔte tikweiti; a yi qo nke nii mpi mutɔmmu kukpetinku tehompute be me mbaa keete a qɪiti.

Ditanfɔtri 25

- 1. Oniti ba we, a qo nke nfou ke qe wenni kaa kɔntii nnaati, fɔ ne ɲa cyɛɛte kɔbe; a ne bo na kaa fommu ɲmenni kaa yimɔke a yommaa a yi mɔke tiyaati, a yi mɔke a qɔuqɛ, kaa me mmɔ ɲa ba na ketaa ɲamaa. Wee mɔnte mutɔmmu, wee mɔ, kuhɔuku, okupoku yoo okuqɔu, opokɔti yoo oqakɔti, ticite dekewe, wee cenbo mɛsemme myeēke be yi qo nkɔ yoo qemyeēke koo nɲɛuri.*
- 2. Ti qo nke qɔ kenye tisaponyɔti ne tibi kpei mɛsaaibi imɔu: opopɔpɔri kpeia, ipocɔutebia, ipocɛmbia, ba i, i yi qo nkensenni.*

Ditanfɔtri 26

- 1. Oniti ba we, a qo nkentye, ke na kepete mɛcii. Omɔũ yi qo nkeyieeti ke na ketanne o bire qakɔri sampɔu. Ibi imu qemare yi qo nke baa ta qekɔ qakɔri. Dakɔribe bebebii bɛɛ myeēke mutɔmmu qo nkepite tipɪiti timɔũ nɔi; bɛɛ ko yɛpate kpente kpenke ke qɔ mbɛɛ ta qakɔri odyɛewe bɛmɔu be bo na ketamu ke be cɛnke qɔ.*
- 2. Dakɔri qo nketwo nqebire itye nke qe benke qe bo ɪme kenaa ɲoni ti keyɛ oniti ba we, a qo nke nkpeni ti mufommu myeēke. Dakɔri qo nkeqɔɔ ke benitibe kee betɔbe tɪmu ke bonkune beyemme kekɔwɔ mbetɔbe mɛsemme, ke iboti imɔũ kuteku yandɔ nqo itɔbe, ke initiboti kuteku yandɔ kɔ qitinni qidyeeri dii me ɲari ke qɔ kepau nyekpare ke qii na ke yepau nke kuteku narke tipɪiti timɔũ.*
- 3. Ibi yembe bɛɛ qɔke qo nkenyɛ weti weti bebi qo nkepete ɪitye ne i qo nkebebii muutɔmmũ.*

Ditanfɔtri 27

- 1. Oniti ba we, be ɔɔ qɔ bantene a ko kuboti kɔ mɛborime; a qo nkebaa: nte qifɔnni, nte qikũtri me nqomme. A qo mbɛɛ qaatwɔ mɛcii kaa munkɛɛ mɛtwo mbetɔbe ke kuteku nnaati keqimɔũ qipete mɛsaa.*
- 2. Be tɪ oniti centine ɲo sɔu; obaribenti me nyi yari ohauti. Oniti tɪ mpɪnne mu o mu nyo nne.*

Ditanfɔtri 28

Dipatri qidyeeri qii ntɪ ba we, o qo nkeyetoo mu ke bɔkebɔke ba mbo kupiku maku; ke mɛmmɛ qɔke ti ba na kepete mɛsaa.

Ditanfɔtri 29

- 1. Oniti ba we, kaa poo ɲaboti yoo qitinni a bo qii myeēke a nyɛ kaa poo ɲamaa nɔi.*

2. *Omɔũ yi dɔ nkeɔɔ otɔu o yi dɔ ke beɛ wee dɔɔre omɔmmwɔɔ, keyɛ oniti ne oniti ηme ke ti dɔ nkenvari ke wɛte keɔe titɔbe.*

3. *Fɔ wee yi dɔ mekɔmmɛ a bo ntũ seiηme kutenku yandú kó dipatri didyɛeri me nyɛ ndɛ ndomme.*

Ditanfɔtri 30

Dipatri di myɛɛke, tinaanti mati yibo ke ndonne dihe i mari, diĩnni mari yoo oniti dɔ o tisenkri, kennau kewãa ηwãa, ke faari faari ke hati bɔkebɔke. Oniti ba we, a kpenni ti kutenku yandɔ.
